

שע א ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבקהילת "מקור חיים" יע"א
בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א

להצלחת דן בן חנה וזוג' עכב"ב - לבריאות שמירה עליונה והרמת קרן המזל וכט"ס לעד אכ"ר

ערש"ק פרשת 'עקב', כ' באב תשע"ג גליון מס' 380

זהירות בוקשי!

הראיתם פעם אדם שהלך בשדה מוקשים והשתכר מזה? השמעתם בעבר על אדם שנגע והתעסק במוקש ויצא ללא פגע? ובכן, תורתנו הקדושה תורת אמת מעידה כאלף עדים בפרשתינו: "לא תעבוד את אלוהיהם - כי מוקש הוא לך". לעבודת עבודה זרה או לעשות כל חטא פירושו לגעת ולהתעסק במוקש, מוקש ממש. להשתכר ולהרויח מזה ודאי שהוא מן נמנע. ובאמת, הרבה מקומות בתורתנו הקדושה, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, אנו מוצאים שאדם החושב את עצמו חכם, ומנסה לעקוף ולהערים על דיני התורה, לא די שלא משתכר ומרויח מזה, אלא נהפוך הוא. כל המלווה בריבית - יתכן שיחשוב שהוא מרויח מזה, אך כל זה בתוך הקרוב, שכן הגמרא בביבא מציעא (עא.) מבטיחה לו שנכסיו יתמוטטו - הכל ילך לטמיון, תבוא מפולת ותגרף את הכל. וכן הנוגש שכר שכיר - נכסיו יורדים לטמיון. אדם סוחר בפירות שביעית שאסורים בסחורה - לסוף הוא מוכר את מטלטליו ומוכר את ביתו. מה שהשק מרויח, ההפסד מקצו, (מדרש תהילים). אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת (שבת קיט:) וכן עוד דוגמאות רבות. הכלל העולה שאין מרויחים מעבירה. וב"מעין השבוע" סיפר על אדם שהיה נוהג תמיד לסגור את עיסקו בימי חול המועד. פעם הגיעה הזמנה דחופה במחיר טוב. החליט שלא לוותר עליה, עבד בקדחתנות וסיפק את הסחורה. בשמחה סיפר לאשתו שהרויח מהעיסקה סכום כסף הגון. כעבור שבועיים נתקף בכאב שנינים עז, ניסה לדחוק, סבל שבוע כאבים נוראיים ולבסוף נכנע. עבר טיפולים מכאיבים, עקירות וכתרים ונדהם למראה החשבון - בדיוק סכום הרויח של חול המועד. חשב לעצמו: עבדתי בפרך, הענשתי את עצמי ומשפחתי, סבלתי כאבים והפסדתי את כל הרויח, נמצאתי מוכה מכל צד... בואו ונדע להתרחק ממוקשים ונדבק רק בתורה במצוות, ובמעשים טובים!

כל צרכי!

מעשה שהיה: יהודי עסק בהפצת סיפרי קודש בירושלים ובבני-ברק, היה הולך ומוכר ספרים בעצמו. במקומות אחרים היה לו מפיץ משנה. עשה עימו הסכם, שאין לו רשות למכור את ספריו בירושלים ובבני-ברק, הסכים הלה. והנה, יום אחד נכנס לאחת החנויות בירושלים לאחר שהציע את ספריו. נענה בעל החנות בשלילה, יש לו כבר אותם. "כיצד יתכן הדבר?", התברר שיד המפיץ משנה באמצע. התקשר אליו מיד הלה והעמיד אותו על טעותו המרה. התנצל המפיץ. אכן, לא היתה כוונתו לפלוש למקום לא לו. הענין תוקן על אתר והמפיץ המרכזי עשה באותה חנות עיסקה יפה שהניבה רווח נאה של כחמישה עשר אלף שקלים! כעבור זמן קצר התברר שבעל החנות פשט את הרגל... הודה המפיץ משנה מקרב לב לשולחו "תודה רבה לך על מניעת ההפסד!". בהקשר לכך הביא ב"מעין השבוע" פירושו המאלף של רבינו אור החיים הקדוש זצ"ל בפרשתינו: "והיה עקב תשמעון את כל המשפטים האלה!" אין "והיה" אלא לשון שמחה, "עקב" - אי אפשר לשמוח אלא בסופו של תהליך "ותשחק ליום אחרון". וכמו בגמרא תענית (כג ע"ב) רבי יצחק בר אלישיב ראה את תלמידו רבי מני כשהוא קודר לשאלתו מה ארע, סיפר את אשר על ליבו. אשתו אינה יפה כלל וכלל בלשון המעטה! ורבי יצחק שאל לשמה. "חנה", ענה רבי מני, עמד רבי יצחק בתפילה "תתייפה חנה". שב הביתה ולא האמין למראה עיניו, "ניתוח פלאסטי" ללא הוצאות וכאבים, "אישה יפה, אשרי בעלה!". עברו כמה ימים ורבי יצחק פוגש ברבי מני תלמידו, למרבה הפלא מצב "שלום הבית" התברר עדיין קשה, לאחר חקירה ובדיקה פתח רבי מני את סגור ליבו: "חנה בשל יופיה מתגדלת עליו". ורבי יצחק עומד שוב בתפילה, "תחזור חנה לשחרוריתה!" וראה זה פלא, חזרה חנה למראה הקודם!

אחים יקרים, כמה דברים אמורים. אדם מגיע הביתה לאחר יום עבודה קשה ומורט, המעסיק פגע בו והאשימו שלא באשמתו, לקוחות לא נכנסו והמעט שנכנסו רק עשו "בירור מחירים", הפקיד היה חולה, ומסמך חשוב אבד. כהנה וכהנה טירדות שונות ומשונות כאשר בערבו של יום מגיע האדם עייף ורצוף לביתו. תפילת ערבית לפניו ושיעור תורה, אך באמת חושב הוא בליבו, כיצד אוכל להתרכז בשיעור גם אם אזכה להתפלל במנין, הרני עושה מעל ומעבר למצופה! אולם, יזכור נא, את דברי חז"ל המאירים כספירים "טוב אחד בצער ממאה שלא בצער". "המונה" דוקא בשל הקושי פועל בצורה שונה לחלוטין, הרווח עולה עשרות מונים, ביחס ליום שהכל הלך חלק לחלוטין, וכבר מובא כמדומה בשם ה"חפץ חיים" זצ"ל, שה' יתברך אמר למשה רבינו שנגלה אליו בסנה להשיל נעליו כי המקום שדורך בו "אדמת קודש היא", שבכל מקום ומצב שאדם נמצא בו הן לטוב והן למוטב, בשמחה או חלילה בצער, הוא הטוב ביותר עבורו לצורך ולתועלת תיקונו הניצח, כפי שידוע ועד בורא כל העולמים. וכששאלו חסידיו של המגיד רבי מיכל מלאטשוב זצ"ל, שהיה עני מרוד, כיצד הוא מברך ובמה הוא מתכוין בברכת "שעשה לי כל צרכי", והרי לכאורה גם את המינימום הדרוש למחייתו אין לו? ענה ואמר: מתכוין אני בברכת "כל צרכי" לעניות שהיא מנת חלקי, מכיון שאם ה' נתן לי אותה, בודאי היא בעבורי ומיועדת במיוחד בשבילי עבור תיקוני הנצח! נזכור ונדע שכל מאמץ והשתדלות בענייני הרוח תניב בסופו של דבר פירות מבורכים: נעבוד את ה' עם כל הקשיים, ונזכה ל"ותשחק ליום אחרון" באחרית הימים!

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו תם	יציאת השבת	כניסת השבת
20:53	20:22	19:20
20:57	20:19	19:05
20:57	20:23	19:13
20:56	20:20	19:21

הפסרת השבוע: "ותאמר ציון"

מטעמים לשבת

צופים, יש לזכור שמעדן שעוד לא התרגלו אליו - לא עמדו על טעמו הערב! שהרי כך הסביר האר"י הקדוש זיע"א מדוע נאמר על המן, המאכל השמימי והטעים: "ויענך וירעיבך ויאכילך את המן..."
(מעין השבוע)

"ושמרת את מצוות ה' אלוהיך ללכת בדרכיו וליראה אותו" (ו,ו)

רואים אנו מהפסוק שהדרך היחידה להגיע ליראת ה', היא על ידי שמירת המצוות והליכה בדרכי ה', כי מבלי שמירת המצוות, לא יוכל האדם להגיע ליראת ה', וכמו שאמרו חכמינו (אבות ב,ה): "אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד", ולא כפי שישנם שטועים וחושבים שהדרך להגיע ליראת ה', הוא רק על ידי סיגופים ותעניות ולבישת שק ואפר בלי לעמול ולהתייגע בתורה, אלא העיקר הוא לימוד התורה, דקדוק ההלכה ושמירת המצוות, וכבר אמרו רבותינו בתלמוד (תענית ז,ז): "וירא ה' את שקם ואת תעניתם" - לא נאמר, אלא "וירא ה' את מעשיהם".
(תורת הפרשה)

הכתוב בא לומר, שכאשר אדם מישראל מקיים מצוה - שיקיים אותה בשלימותה! יש אנשים שמניחים תפילין - אבל אינם מקפידים כל כך שהתפילין תהיינה מונחות במקומן. ואם הן חורגות ממקומן - לא יצאו ידי חובת הנחתן! ואם הרצועות אינן שחורות לחלוטין - התפילין פסולות. ואם אות אחת נסדקה בפרשיות - לא יצא ידי חובה. הוא הדין בשמירת שבת. לא די לשמור שבת "בעיקרון", אלא יש להקפיד על כל דיניה ולדעת את כל הלכותיה על בורין! ובהקדמת ה"משנה ברורה" להלכות שבת הביא דברי ה"יערות דבש", שמי שאינו יודע הלכות שבת על בורין, מובטח לו שיישגל בשמירתה, רחמנא ליצלן! וזה שנאמר "כל המצוה" - שהמצוה תהיה שלימה, ותכלול את כל פרטיה!!!!
(מעין השבוע)

"ויענך וירעיבך ויאכילך את המן" (ו,ו)

תורת ה' תמימה משיבת נפש, מצות ה' ברה מאירת עיניים. ובכל זאת, כשבאים ללמד ילדי ישראל את התורה המתוקה מדבש ונופת

"לא תערוץ מפניהם כי ה' אלוהיך בקרבך א-ל גדול ונורא" (ו,כא)

כתב הכתב והקבלה בשם המהר"ל מרגליות זצ"ל: ב"חובות הלבבות" מסופר על חסיד אחד שאמר, כי בוש ונכלם הוא להתיירא מפני מי בעולם, פרט להשם יתברך. אם אדם מחבב את רעהו, חולק לו כבוד או מודה לו בעד טובה שעשה עימו, אין זה פוגם כלל באהבת השם או כבוד השם. מה שאין כן לגבי יראה, שאם מתיירא אדם מפני בשר ודם, הרי זה סימן מובהק שיראת השם שבו אינה שלימה ותמימה. אם אדם מתיירא באמת מפני השם יתברך, שוב לא יוכל להתיירא מפני יצור שלו. לפיכך אמרה תורה: "לא תערוץ מפניהם" - מפני העמים - "כי ה'... גדול ונורא" - רק הוא נורא, ואם תערוץ ותירא מהם, יהיה זה פגם במוראך מפני השם יתברך...
(מענה של תורה)

"כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות" (ו,א)

מהו "כל המצוה", הרי המילה "כל" באה לרבות, ומהי מרב? אמר האר"י הקדוש זיע"א:

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

כל התורה כולה, על כל דיקדוקיה ופירושיה, ניתנה למשה רבינו בהר סיני. וחז"ל למדו זאת מפסוק מפרשתנו: "ועליהם - ככל הדברים", ואמרו שהאדם יכול לכונן ברוח הקודש לכל חידושי התורה! וכמעשה שהיה ברבינו ה"אביר יעקב" זיע"א. נכדו, רבינו ה"באבא סאלי" זיע"א סיפר, שסבו הקדוש הוצרך לעיין בספר "ארבע מאות שקל כסף" - ספר עמוק בחוכמת הקבלה של רבינו חיים ויטאל זיע"א, תלמיד האר"י הקדוש זיע"א. הספר היה נדיר מאוד. שלח להביאו, ונמצא שחסרים בו כשלושים דפים. עיין בספר, וכשהגיע לאותם דפים החליט להשלימם מדעתו. כתב המשך העניין הקודם, וכשסיימו הבין שכך צריך להיות ההמשך, וכך נמשך מעניין לעניין, עד שסיים את הכתיבה. בעירו, תפילאלת, היה סוחר אמיד שסחר עם מדינות הים, ובכל נסיעה היה מביא לצדיק ספר במתנה. פעם שב ממסעו, ובא לקבל ברכת הצדיק. שאלו: "האם לא קנית הפעם ספר חדש? ענה: "אומנם כן, אך איני זוכר את שמו. הוא צרור עדיין באמתחתלי". הלך לביתו וחזר עם הספר "ארבע מאות שקל כסף". שמח הצדיק, וברכו בכל הברכות. פנה לעיין בשלושים הדפים שהיו חסרים בדפוס שבידו - ומצא שכיון לכתוב, מילה במילה!

(מעין השבוע)

רוחות חדשות החלו מנשבות בארם צובא. מועדון ריקודים הוקם למורת רוחם של עיני העדה, שהזהירו את הזימים לבל יפרצו פרצו בחומות הצניעות, ולשווא. האוזניים היו אטומות. אך כשם שהאוזניים נאטמו והלבבות הוקשחו ולא שעו לתחינת הרבנים, כך נאטמו השמים והיו לנחושה, הגשמים נמנעו והרעב נתן אותותיו. מחירי התבואה האמירו לשחקים, והבורות יבשו. הפרנסים פנו לחכם משה טוויל מעלי הכהן זצ"ל שיכריז תענית. נענה החכם ואמר: "לא תענית אכרז, אלא הכרזה אחרת". וביום שבת עלה לבימה ואמר: "אחי ורעי, גדולה הסבל וגדולה הצרה. לא תעניות יבטלו, אלא חיזוק גדרי הצניעות! אם תשגיחו על בניכם ובנותיכם שלא יפקדו את מועדון התערוכות, נרוחם מן השמים!". מובן שההצהרה עוררה בערה, והמשכילים פערו פיהם כנגד החכם. גסי הרוח התפרצו, והיו צעירים שהתחצפו. אבל הרעב איים במוראותיו, וגדול היה כבודו של החכם, ואיש לא פקד את המועדון פורץ הגדר! באו וכישרו לרב. קם ופסע לעבר ההיכל, ובהכנעה גדולה אמר: "ריבוננו של עולם, ראה והבט. בניך עשו רצונך, עשה נא רצונם. נשבע אני בשמך הגדול שאיני זז מכאן עד שתרחם על בניך". ובעוד דמעותיו מנטפות, החלו לנטוף הגשמים!

והייתם לי סגולה

ההולך לישון מתוך שמחת מצוה, מראים לו חלום טוב (שבת דף ל"ע"ב). סגולה לחלומות, שלא יחשוב האדם על החלום ולא יתפעל כלל מן החלום, ועל ידי זה לא יהיה לחלום שום שליטה עליו, וגם לא יתגרו בו בעלי החלומות (סגולות ישראל מערכת ח' אות כב).

(ישועה והצלחה)

מדברי ראש הישיבה הרב ר' יוסף מוגרב' שליט"א

הזיכרון הבנים

ההתזזלות קובעות!

הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל, ראש ישיבת "באר יעקב", אמר בשיח מחנכים שהתקיים במעונו: כי שמע מהמשגיח דישיבת מיר, הגה"צ רבי ירוחם, לפרש דברי חז"ל שאמרו "קטן היודע לדבר, אביו מלמדו תורה, ואם לאו, ראוי לו שלא בא לעולם". דייק המשגיח: "אכן, ודאי שדבר טוב וראוי להתחיל עם הילד בדברי תורה, אך מכאן ועד לומר שאם לאו - ראוי לו שלא בא לעולם?!", תירץ המשגיח ואמר: "יש כאן יסוד חינוכי המלמד אותנו על חשיבות ה'התחלה'. התחלה מהווה יסוד ושורש לכל בניין החיים, לכן אם ההתחלה לא עומדת על יסודות מוצקים של דברי תורה, כל הבניין לא עומד במקום הנכון, ולכן מובן שחיים שכאלו הינם כקבר פתוח". הוסיף על כך הגרמ"ש והטעים: "צריכים אנו לדעת, שתקופת הלימוד ב"תלמוד תורה" היא השורש והיסוד לכל המשך החיים, ולכל עולמו הרוחני והתורני של הילד. תקופה זו דומה לתקופת ההשרשה, כשהשורש טוב - גדל עץ לתפארת, אך אם השורש פגום, אפילו במקצת, כל הצמיחה תתפתח שלא כראוי. החסיד מהורדנא, בעל "יסוד ושורש העבודה", כותב בתוך צוואתו לבניו: "מעיד אני על עצמי בניי אהוביי, שנוהרתי מאוד לחנך בברכת הנהנין ושאר ברכות, אף שלא היו יכולין עדיין לדבר על נכון, וברכתי עימהם בעצמי על איזה אכילה ושתייה גם בברכת המזון, ומחינוך זה היה לי תענוג יותר מכל תענוגים שבעולם, שגרמתי בזה נחת רוח ליוצרנו ובוראנו יתברך שמו ויתעלה לעד". וחובתנו כהורים כבר בתחילת דרכם של ילדינו לחנכם בנועם ובמתק שפתים לנטילת ידיים ליד המיטה, לברכות הנהנין, להנהגות קדושות והכל לפי גילו, דרכו ושיכלו של הילד, ובמשך הזמן יתרגלו ויהפך להם הכל לטבע שני, ונישא ברכה מעם ה'.

שלום בית

"להבתיק את האוירה"

מעשה ברבי יוסף דוב הלוי סולובייצ'יק זצ"ל, גאב"ד בריסק בעל "בית הלוי", שבימי בחרותו חשקה נפשו להכיר את גאון הדור רבי שלמה קלוגר זצ"ל גאב"ד ברודי שבגליציה. נסיעה מארץ ליטא לגליציה עלתה בדמים יקרים, ורבי יוסף דוב היה מחוסר אמצעים. מה עשה? הלך לבעל עגלה הנוסע לגליציה והציע את עצמו להיות לו לשוליה. הלה התרצה, ויסעו. והיה בדרך, כשרבי יוסף דוב החזיק במושכות, נטו הסוסים מן הדרך. קצף עליו בעל העגלה ביזהו והיכהו. משבאו לברודי, הלך רבי יוסף דוב אצל רבי שלמה קלוגר, אשר קיבלו בסבר פנים יפות ושוחח עימו בחידושי תורה. נשתומם רבי שלמה מעוצם חריפותו וגאוניותו של הצעיר הליטאי בתורה, וכיבדו לדרוש בבית הכנסת הגדול שבעיר. התאספו בני העיר לשמוע את דרשת האורח הצעיר. אותו בעל העגלה אף הוא בא. משראה מי הוא הדרשן, חשכו עיניו, הרי זהו גאון בישראל ואני בזיתיו והכיתיו. לאחר שסיים רבי יוסף דוב את דרשתו, הלך העגלון בבושת פנים ובהכנעה לבקש מחילה מרבי יוסף דוב. הוא ניחמו ואמר לו: "אילו הכיתני על שאיני יודע תורה, אפשר והיית חוטא כנגדי, ואילו אתה שהכיתני על שאינני בקי בטיב קרון וסוסים, הרי הדין עימך, נכון, אין אני מוצא בהם ידי ורגלי".

ממעשה זה יכולים אנו ללמוד עד כמה צריך שלא להחזיק במחלוקת בבית ומיד לעבור לסדר היום, לא רק למחול אלא גם להבין את השני ולומר לו שאולי הוא/היא צדקו בכעסם, ובדרך כזו יוכל כל אדם לחיות חיים "מתוקים" ללא מרירות וללא כעס ונטירת איבה ושנאה, וממילא יזכו לבנים ובנות בעלי מידות, יראים ושלמים ולרוב נחת דקדושה.

אמרי שפר

* הרה"ק רבי אברהם חסדאי אומר: החולי - זיקנה מיקרית. הזיקנה - חולי טבעי.

* הרה"ק רבי ישראל מסלאנט אומר: החולה פטור מכל המצוות פרט לאחת - ונשמרתם מאוד לנפשותיכם.

* ה"חפץ חיים" הקדוש אומר: כאשר האדם נשאר בעל חוב ידאג בליבו: מה יהיה אם ימות פתאום? הרי עלול להישאר גדול!

* הרה"ק רבי ישראל מסלאנט אומר: גדולה זכותה של גמילות חסדים עם אדם מישראל לעילוי נשמת הנפטר - מזכות הקדיש לזכרו.

(פתגמים נבחרים)

ועל כן יאמרו המושלים - משל ונמשל

כל צרכיכם. ואילו זכות האבות: 'זשומר ה' אלוֹקֵיךְ לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך' - היא שמורה לכם בשלימות!

"זשומר ה' אלוֹקֵיךְ לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך" (ז,יב)
אדם אחד נכנס לחנות בגדים לקנות לעצמו חליפה. המוכר שהכיר את האיש היטב ידע כי אין הוא אדם ישר כלל וכלל. הראה הסוחר לאיש חליפות יפות אבל הבליע ואמר: אני אתן לך סחורה יפה ואתה תיתן לי את מחירה, כי אני זקוק למעות... בלי כל ספק אשלם לך - ענה הקונה - הסר דאגה מליבך! מדד הקונה חליפות שונות ובעל החנות עומד על ידו ובלביבו דאגה, על כן שב ואמר: החליפה הזו יפה מאוד, קח ושלם לי את מחירה. אל תדאג - אמר הקונה - אני אשלם לך, וכדי להסיר דאגה מליבך אני נשבע שאשלם לך! כאשר שמע המוכר כך, דאג כפל כפליים, כי לו היה הקונה מבקש לשלם מיד, לא היה צריך להישבע שישלם... אם נשבע על כך, אות וסימן הוא כי אין בדעתו לשלם עכשיו מאומה, אלא לקנות בהקפה, משום כך מיהר ונשבע שבבוא העת ישלם... כן הוא גם הנמשל. כאשר הקדוש ברוך הוא נשבע לאבות הקדושים שיעשה חסד עם בניהם - ניתן להבין מכך שהחסד בוא יבוא לאחר זמן רב, לדורות אחרונים, כי אם היה בא מיד, לשם מה יש צורך להישבע על כך?...

(משלי המגיד מדבנא)

"והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם ושמר ה' אלוֹקֵיךְ לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך" (ז,יב).

זקן אחד חסך לבנו הצעיר סך גדול של אלף זהובים. מכיון שהילד היה עדיין רך בשנים, ביקש הזקן מסוחר אחד שיהיה אפוטרופוס על בנו ועל ממונו. גידל הסוחר את הילד בביתו, וכאשר הפך לבחור, מצא לו הסוחר עבודה בחנותו, שיהיה רושם את כל הסחורות הנכנסות והיוצאות. מעבודה זו היה משתכר למחייתו. לימים נודע לבחור כי אצל הסוחר מופקדים אלף זהובים השייכים לו, על כן פנה אל מייטיבו וביקש כי יתן לו את הכסף. לשם מה לי לעבוד אצלך? אמר הבחור - והרי אני יכול לחיות בכבוד רב מן הכסף אשר שייך לי. אם ברצונך לקבל את הכסף - השיב הסוחר - אני מוכן ומזומן לתיתו לך, אולם לו לעצתי תשמע, אין הדבר כדאי לך כלל וכלל, כי אם תפסיק את עבודתך ותחיה מהכסף השמור לך, לא יעבור זמן רב והוא יכלה ולא ישאר ברשותך מאומה, על כן המשך בעבודתך, והתפרנס ממנה כאשר נהגת עד היום, והכסף שמור לך אצלי בבטחון. כן הוא גם הנמשל. אצל הקב"ה כביכול "מופקדת" זכות האבות הקדושים אברהם, יצחק ויעקב, אולם אם יתן לנו הקב"ה את זכות האבות הלא נאכל אותה "פרוטה אחר פרוטה" עד שתכלה לגמור... משום כך אומר הפסוק: "והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם", ובזכות זה יתן לכם הקב"ה את

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ דוד המלך אומר בתהילים: "שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך" (ק"ט,סד). מכאן שמכו אנשי כנסת הגדולה לומר לפני קריאת שמע "יוצר אור" ו"אהבת עולם" בשחרית, ובערבית - "אשר בדברו" ו"אהבת עולם", ולאחריה בשחרית - ברכה אחת "אמת ויציב", ובערבית שתיים "אמת ואמונה" ו"השכיבנו".
- ✓ בברכת "יוצר אור" צריך לומר "יוצר אור ובורא חושך", ותיקנו חכמינו לומר ו"בורא חושך" כדי להזכיר מידת לילה ביום, וזאת כדי להוציא מליבם של הכופרים האומרים שמי שברא אור לא ברא חושך.
- ✓ כשמתחיל לומר "יוצר אור", ימשמש בתפילין של יד ולא יסיר ידו מתפילין של יד עד שיסיים "בורא חושך". והנהגים על פי המקובלים, אינם ממשמים בתפילין של ראש מתחילת יוצר אור עד תפילת שמונה עשרה, מלבד בקריאת שמע כשאומר "והיו לטוטפות".
- ✓ צריך לומר את הברכות בנחת ולהקפיד על חיתוך המילים כראוי כדי שלא יבלע מילה בחברתה, ובפרט במקומות שמשמעות הדברים יכולה להשתנות, ולכן צריך להפסיק מעט בין תיבת "יוצר" לתיבת "אור", כדי שלא ישמע כאומר "יוצור". וכשאומר "בעל מלחמות" ידגיש את האות ע', שלא ישמע חלילה כאומר "בל", וכן ידגיש את האות ל', שלא ישמע כקורא "בער" חלילה. ותיבת "מהרה" ידגיש את האות ה', שלא ישמע כקורא "מהרה" חלילה.
- ✓ טעה בשחרית ואמר "אשר בדברו מעריב ערבים" (במקום לומר יוצא אור), וחתם "המעריב ערבים", לא יצא ידי חובה, וצריך לחזור ולברך ברכת יוצר אור. אבל אם חתם "יוצר המאורות" (אפילו אם בתוך הברכה לא הזכיר "יוצר אור" כלל, אלא אמר "אשר בדברו מעריב ערבים" וכו'), יצא ידי חובה.
- ✓ הטועה בשחרית ואמר "אשר בדברו מעריב ערבים" וכו', כל זמן שלא סיים את הברכה, יאמר "יוצא אור ובורא חושך" וגו', וימשיך את תפילתו, ולא יחזור לראש הברכה.
- ✓ לכתחילה יש לחוש לדברי הפוסקים שסוברים שאין היחיד אומר קדושת יוצר, ולכן יש ליחיד לאומרה בניגון וטעמים כקורא פסוקים מן הנביאים, ומכל מקום אין זה מן הדין הגמור אלא רק חומרא, ולכן לא פשט המנהג לומר קדושת יוצר גם ביחיד בלי ניגון וטעמים.
- ✓ על פי דעת רבותינו המקובלים, צריך לשבת כשאומר קדושת יוצר, ואפילו אם היה עומד לפני כן, צריך לשבת כשאומר קדושה זו (וכן הדין בקדושה שב"ובא לציון"). וכשאומר קדושת יוצר, ימשמש בתפילין של יד וינשקן.
- ✓ הנמצא באמצע קריאת שמע וברכותיה, ושמע את הציבור שאומרים קדושת יוצר (או הקדושה שב"ובא לציון"), לא יפסיק לענות עימהם, ורק אם שומע קדושת החזרה, יפסיק ויענה עימהם.
- ✓ הברכה השניה מברכות קריאת שמע, פותחת ב"אהבת עולם", (נוסח אשכנז: "אהבה רבה"), ואינה פותחת ב"ברוך אתה ה' ", מפני שהיא סמוכה לברכה שלפניה, שהיא ברכת "יוצר אור", וכלל בידינו שכל ברכה הסמוכה לחברתה אינה פותחת ב"ברוך אתה ה' ".
- ✓ טעה בשחרית ואמר "אהבת עולם" של תפילת ערבית (דהיינו "אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת" וכו'), אם עדיין לא אמר "ברוך אתה ה' " שבחתימת הברכה, יחזור לתחילת הברכה (דהיינו ל"אהבת עולם אהבתנו" וכו'), ואם כבר אמר ברוך אתה ה' שבחתימת הברכה - יצא ידי חובה, ואינו צריך לחזור.
- ✓ כשאומר "מארבע כנפות הארץ", יקבץ כל ארבעת הציציות ויאחזם בידו השמאלית, וכשיגיע לפרשת ציצית יאחז חוטי הציצית בידו הימנית, וגדילי הציציות בידו השמאלית, ויאחזם עד שיאמר "ונאמנים ונחמדים לעד", ואז ינשק הציציות ויניחם מידו.
- ✓ אם סיים ברכת "אהבת עולם" לפני השליח ציבור, לא יענה אמן אחר ברכת השליח ציבור. וכן הדין בברכת "יוצר אור" שאם סיים לפני השליח ציבור לא יענה אמן. ולכתחילה יאמר את חתימת הברכה עם השליח ציבור, כדי שלא יכנס עצמו למחלוקת הפוסקים אם לענות אמן. וכל זה למנהג הספרדים, אבל האשכנזים ההולכים על פי פסקי הרמ"א, נהגו לענות אמן אחר השליח ציבור בין בברכת "יוצר אור" ובין בברכת "אהבת עולם".

(התפילה והלכותיה)